

-Projekt-

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII GMINY GODKOWO NA LATA 2026 - 2029

WSTĘP

Alkohol jest legalnym towarem rynkowym i powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne, zwłaszcza spożywany w nadmiernych ilościach. Alkohol jest więc przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który przez regulacje prawne wpływa na minimalizowanie powstawania szkód wynikających z używania alkoholu. Zażywanie środków psychoaktywnych stanowi problem społeczny, będący wyzwaniem cywilizacyjnym o zasięgu globalnym. Dlatego istotnym jest podejmowanie działań zmierzających do zwalczania i zapobiegania narkomanii jak i innych uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych, szczególnie wśród ludzi młodych.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu Alkoholizmowi nakłada na gminy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii. W celu ich realizacji tych zadań uchwalony jest Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii będący zapisem działań, które będą realizowane w latach 2026-2029 w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy. Część Programu obejmie także działania mające na celu walkę z uzależnieniami behawioralnymi oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Program w swych założeniach stanowi nawiązanie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035 oraz do Narodowego Programu Zdrowia.

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY GODKOWO

Aby dokonać oceny aktualnej skali zagrożeń w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród mieszkańców Gminy Godkowo w okresie kwiecień - lipiec 2025 r. przeprowadzono badanie ankietowe. Próba badawcza składała się ze 108 osób, w tym 57 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 51 uczniów gminnych szkół podstawowych. Każda z tych grup wypełniała kwestionariusz dostosowany do jej specyfiki i wieku. Zagadnienia badawcze koncentrowały się wokół problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy. Ponadto przeprowadzono badanie ankietowe wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie gminy.

Dokonano także analizy dostępnych danych i informacji pochodzących z różnych źródeł: sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Godkowie, danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniżej znajdują najważniejsze ustalenia z przeprowadzonych badań.

1. Lokalny rynek napojów alkoholowych

Na dzień 31 grudnia 2025 roku na terenie Gminy Godkowo działało 7 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 2 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny).

W okresie 2022-2025 liczba punktów sprzedaży w postaci sklepów zmniejszyła się o 3 i o 1 spadła liczba lokali gastronomicznych. W 2022 r. w 5 punktach sprzedaży można było kupić napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 18%, po czym liczba takich punktów spadła o 1 i utrzymuje się na tym poziomie.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 roku w Gminie Godkowo ważnych było 17 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 4 zezwolenia na sprzedaż alkoholu do spożycia w miejscu sprzedaży. W porównaniu do 2022 roku liczba ważnych zezwoleń dotycząca sklepów spadła o 5, natomiast odnosząca się do lokali gastronomicznych zmniejszyła się o 1. W 2025 roku wydano 2 jednorazowe zezwolenia, wszystkie przedsiębiorcom, którzy już takie zezwolenia posiadali.

Na podstawie oświadczeń składanych przez przedsiębiorców można stwierdzić, iż największy udział w sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Godkowo mają napoje o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). W 2024 roku wartość sprzedaży tego rodzaju napojów wynosiła 1 335 083,00 zł. W drugiej kolejności należy wskazać wartość sprzedanych napojów o zawartości alkoholu powyżej 18% – w 2024 roku wyniosła ona 1 002 533,00 zł, natomiast na trzecim miejscu wartość sprzedaży alkoholi od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa), wynoszącą 428 284,00 zł. Łączna wartość sprzedanego alkoholu w 2024 roku to 2 765 900,00 zł, co oznacza wzrost w porównaniu do 2022 roku o 494 794,00 zł, tj. o 21,8%. Informacje dotyczące liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wartości sprzedanego alkoholu należy traktować jedynie sygnałnie. Nie jest bowiem możliwe określenie na ich podstawie, ile alkoholu spożyli sami mieszkańcy gminy, a ile przyjeżdżający goście i turyści. Ponadto, ze względu na rosnącą mobilność mieszkańców – zawodową, edukacyjną i geograficzną, mogą oni kupić napoje alkoholowe w punktach nie znajdujących się na obszarze gminy.

2. Skala problemów uzależnień i przemocy w gminie w świetle danych

Wśród dominujących powodów korzystania z pomocy społecznej w gminie, alkoholizm, narkomania ani przemoc domowa nie występują. Wsparcie z powodu alkoholizmu w 2025 roku zostało udzielone 3 rodzinom (3 osobom), co oznacza wzrost ich liczby o 4 rodziny i 5 osób w rodzinach w porównaniu do 2022 roku. W latach 2022-2025 nikt nie korzystał z pomocy społecznej z powodu narkomanii oraz przemocy domowej.

Ważnych informacji dostarczają sprawozdania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje szereg procedur mających na celu pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin – współuzależnionym, doświadczającym przemocy domowej i innych problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. W 2025 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 8 osobami z problemem alkoholowych, w 2024 roku z 5 osobami, w 2023 roku z 12 takimi osobami, a w 2022 roku z 10 osobami. Ponadto prowadziła rozmowy z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym – w latach 2022-2025 było to łącznie 22 osoby. Komisja wystąpiła w tym czasie do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 7 osób.

3. Problem uzależnień i przemocy w świetle badań osób dorosłych

W celu dokonania oceny aktualnej skali zagrożeń w obszarze uzależnień i przemocy domowej, przeprowadzono badanie ankietowe wśród 57 dorosłych mieszkańców Gminy. Poniżej znajdują się wyniki badania.

- 1) Dorośli za najbardziej szkodliwe uznali narkotyki i dopalacze, w dalszej kolejności pojawiły się napoje alkoholowe i papierosy, a na ostatnim miejscu napoje energetyzujące.
- 2) W ciągu ostatnich 12 miesięcy wśród ankietowanych dorosłych alkohol spożywało 42 ankietowanych, papierosy paliły 23 osoby, narkotyki i dopalacze zażywała jedna osoba.

- 3) W ciągu ostatnich 30 dni przed wypełnieniem ankiety największa liczba respondentów spożywała alkohol (30 osób), mniejsza natomiast paliła papierosy (20) i używała e-papierosów (8). Do zażywania narkotyków w tym czasie przyznało się 2 badanych, a nikt nie przyznał się do zażywania dopalaczy.
- 4) Alkohol wypijany był przez respondentów głównie okazjonalnie, aczkolwiek 7 badanych mieszkańców przyznało się do spożywania go kilka razy w miesiącu. Raz w miesiącu po alkohol sięgał w ciągu ostatnich 12 miesięcy 1 ankietowany, a kilka razy w tygodniu 2. Nikt nie zadeklarował codziennego picia alkoholu.
- 5) Zarówno piwo, jak i wino czy napoje wysokoprocentowe takie jak wódka, nalewki i whisky spożywane były w ciągu ostatnich 12 miesięcy głównie okazjonalnie. Badani mieszkańcy sięgali okazjonalnie po wino w 28 przypadkach, po napoje wysokoprocentowe w 33, a po piwo w 21.
- 6) W przypadku papierosów ma miejsce sytuacja odmienna. W okresie ostatnich 12 miesięcy codziennie paliło je 12 badanych osób, w drugiej kolejności 10 respondentów twierdzi, że paliło okazjonalnie i jedna osoba raz w miesiącu. Wcale po papierosy nie sięgało w tym czasie 34 ankietowanych.
- 7) W świetle deklaracji respondentów nikt nie wykonywał obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu, natomiast pojazd pod wpływem alkoholu prowadziła jedna osoba.
- 8) W kwestii uzależnień behawioralnych jednym z analizowanych aspektów była obecność hazardu w życiu badanych osób. Większość z nich nigdy nie grała w gry hazardowe, tj. takie, w których obstawia się pieniądze i można je wygrać. Wskazuje na to 40 ankietowanych. W ciągu ostatnich 12 miesięcy w gry hazardowe nie grało 52 badanych, natomiast w ostatnich 30 dniach 55 osób.
- 9) Większość respondentów twierdzi, że w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych (telefon, media społecznościowe) nie doświadcza żadnych problemów (46 osób). Z badań wynika, że 9 ankietowanych doświadcza z tego powodu problemów rodzinnych, 2 ankietowanych doświadcza problemów w pracy, a 3 – problemów zdrowotnych.
- 10) Spośród osób, które wzięły udział w badaniu 7 twierdzi, że padło ofiarą oszustwa z wykorzystaniem telefonu i/lub internetu; 7 osób doświadczyło sytuacji, w której ktoś pisał pod ich postami przykre komentarze, a 5 osób twierdzi, że ktoś podszywał się pod nich w internecie. Szantażu za pomocą narzędzi elektronicznych doświadczyło 3 ankietowanych, również 3 osoby uważają, że ktoś zamieścił w internecie kompromitujące ich zdjęcia lub filmy. Tylko pojedyncze osoby przyznają się do pisania przykrych komentarzy, czy szantażu za pomocą narzędzi elektronicznych. Nikt nie przyznaje się do zamieszczania zdjęć innej osoby celem jej ośmieszenia czy podszywania się pod kogoś w internecie.
- 11) Problem uzależnienia od alkoholu w swoim otoczeniu zauważa aż 49 badanych mieszkańców, przy czym 9 osób zna 1 taką osobę; 15 osób zna od 2 do 5 takich osób; natomiast 25 osób twierdzi, że zna ich więcej niż pięć.
- 12) Problem uzależnienia od narkotyków jest dostrzegany w mniejszej skali. Ponad połowa badanych (33 osoby) twierdzi, że nie zna osób, które mogą być uzależnione od narkotyków; 19 badanych deklaruje, że zna jedną taką osobę; 3 - od 2 do 5 takich osób, natomiast 2 - że zna więcej niż 5 osób mogących mieć problem z zażywaniem narkotyków.
- 13) Spośród wskazanych uzależnień behawioralnych, w największym stopniu dostrzegane jest uzależnienie od telefonu, w drugiej kolejności należy wskazać uzależnienia od internetu. W nieco mniejszym stopniu dostrzegany jest problem uzależnień od gier, od zakupów, od telewizora, od hazardu.
- 14) W świetle odpowiedzi respondentów 39 osób nigdy nie doświadczyło przemocy ze strony członka rodziny; 10 osób doświadczyło jej kilka razy; 4 osoby wiele razy, a 2 osoby tylko raz. Odpowiedź *Trudno powiedzieć* zaznaczyło 2 respondentów.

- 15) Respondenci, którzy doświadczyli przemocy ze strony członków rodziny, twierdzą, że najczęściej była to przemoc psychiczna, na co wskazało 14 osób, a następnie fizyczna, ekonomiczna i zaniedbanie.
- 16) Większość respondentów (44) deklaruje, że nigdy nie byli sprawcami przemocy wobec członka swojej rodziny, a 5 osób nie potrafi odpowiedzieć na to pytanie. Na jednokrotne zastosowanie przemocy wskazuje 2 badanych; 6 osób twierdzi, że było sprawcami przemocy kilka razy, a nikt nie przyznaje się do wielokrotnego stosowania przemocy wobec członka rodziny.
- 17) Spośród osób, które deklarują, iż były sprawcami przemocy wobec członka rodziny, po 6 osób wskazuje na stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej, a jedna osoba twierdzi, że stosowała przemoc seksualną.
- 18) Spośród respondentów 23 osoby nie zauważają problemu przemocy w rodzinach w swoim otoczeniu, natomiast 12 osób deklaruje, że zna co najmniej jedną rodzinę, która go doświadcza; 11 osób zna od dwóch do pięciu takich rodzin i również 11 osób zauważa problem w wielu rodzinach w gminie.

4. Wyniki badania ankietowego młodzieży

W badaniu ankietowym młodzieży wzięło udział 51 osób, w tym 29 dziewcząt i 22 chłopców. Byli to uczniowie klas 7-8 szkoły podstawowej w Godkowie i w Bielicy. Główne informacje płynące z badania są następujące:

- 1) Młodzież zapytana o przyczyny sięgania po alkohol przez młodych ludzi najczęściej wskazywała, że pomaga bawić się na imprezie, poprawia złego nastrój, uatrakcyjnienia imprezy i uroczystości, pomaga dopasować się do grupy oraz pomaga zapomnieć o problemach. Sporo osób odpowiedziało, że alkohol pomaga w byciu lubianym i dzięki niemu spotkania towarzyskie są bardziej zabawne.
- 2) Świadomość młodzieży w temacie szkodliwości używek jest bardzo zróżnicowana. Jako najbardziej szkodliwe zostały ocenione narkotyki, które 43 badanych uznało za bardzo szkodliwe oraz dopalacze. Najmniejszą szkodliwością, w opinii młodzieży, cechują się napoje energetyzujące.
- 3) W świetle uzyskanych odpowiedzi, alkohol w życiu piło 24 ankietowanych, w ostatnim roku było to 9 osób, natomiast w ciągu 30 dni poprzedzających badanie 2 osoby.
- 4) Spośród wyrobów zawierających nikotynę młodzież najczęściej sięga po e-papierosy. Według deklaracji 11 badanych robi to czasami, 1 osoba często, a 2 osoby codziennie. Po zwykłe papierosy czasami sięga 6 respondentów, często 2 osoby, a nikt nie robi tego codziennie. Najmniejsza skala dotyczy innych postaci wyrobów tytoniowych, które czasami używa 2 badanych, a nikt nie robi tego często ani codziennie.
- 5) Znaczna większość uczniów, którzy wzięli udział w badaniu nigdy nie zażywała narkotyków ani innych substancji zmieniających świadomość, na co wskazuje 49 osób. W ciągu ostatnich miesięcy oraz ostatnich 30 dni nie zażywało ich 50 respondentów.
- 6) W opinii badanych młodzież sięga po narkotyki, dopalacze i inne substancje zmieniające świadomość głównie po to, aby nie odstawać od towarzystwa, oraz żeby zaimponować kolegom i koleżankom. Spora część osób uważa natomiast, że powodem jest zabawa oraz chęć, aby nie czuć się gorszym.
- 7) W ciągu 7 dni przed przeprowadzeniem badania z mediów społecznościowych w dni od poniedziałku do piątku nie korzystało 3 uczniów, natomiast w soboty i niedziele 2 osoby. W dzień powszedni młodzież najczęściej korzysta z mediów społecznościowych około 2-3 godzin, na co wskazuje 21 ankietowanych, a mniej osób korzysta z nich około 4-5 godzin. Około 1 godziny z mediów społecznościowych korzystały w tym czasie 3 osoby, a nikt nie korzystał pół godziny lub mniej.

Sytuacja trochę różni się w soboty i niedziele – w tych dniach młodzież korzysta z mediów społecznościowych najczęściej 6 godzin lub więcej oraz 4-5 godzin. Jedynie 3 osoby korzystają około godziny, a jedna osoba pół godziny lub mniej.

- 8) Do grania w gry na urządzeniach elektronicznych w ciągu tygodnia przed badaniem przyznaje się 45 ankietowanych w odniesieniu do dni powszednich oraz 46 w odniesieniu do sobót i niedziel. Wyniki wykazują różnice pomiędzy dniami od poniedziałku do piątku i weekendem. W dni powszednie młodzież najczęściej gra około 2-3 godzin. W weekendy najwięcej osób gra również około 2-3 godzin, a następnie 6 godzin i więcej. Większa jest też liczba osób grających 4-5 godzin.
- 9) W celu przybliżenia stopnia zagrożenia uczniów uzależnieniami behawioralnymi zapytano ich, czy w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych miały miejsce określone sytuacje. Okazało się, że 32 badanych uczniów chodziło bardzo późno spać w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych; 21 osób odczuwało gorsze samopoczucie z tego powodu, a 32 uczniów deklaruje, że rodzina często zwracała im uwagę, że zbyt długo korzystają z urządzeń elektronicznych. O codziennych obowiązkach zapominało 21 respondentów, a 19 osób deklaruje, że wykazywały zdenerwowanie, gdy ktoś przeszkadzał im w korzystaniu z urządzeń.
- 10) Spośród badanych uczniów 35 deklaruje, że nauczyciele nie zwracali im uwagi w związku z pogorszeniem się w nauce; 42 osoby nigdy nie wagarowały ze względu na korzystanie z urządzeń elektronicznych; 23 uczniów nie denerwowało się, gdy ktoś im przeszkadzał, a 24 osoby twierdzą, że nie zapominały o codziennych obowiązkach.
- 11) Badani zostali zapytani o spostrzeżenia dotyczące używania substancji psychoaktywnych przez ich znajomych. Spośród ankietowanych 24 osoby twierdzą, że kilkoro ich znajomych pali e-papierosy; 13 osób ocenia, że robi to sporo osób, a 4 osoby deklarują, że większość. Według deklaracji 24 respondentów papierosy pali kilka osób, według 6 sporo, a według jednej osoby większość ich przyjaciół i znajomych.
W przypadku napojów alkoholowych 26 respondentów twierdzi, że pije je kilkoro znajomych osób, 6 osób uważa, że sporo osób pije, a jedna osoba wskazuje na większość swoich znajomych. Upijanie się, w opinii 19 uczniów, dotyczy kilkorga osób w ich otoczeniu, jedna osoba deklaruje, że upija się sporo osób, a 2 osoby wskazują na większość.
W przypadku narkotyków, dopalaczy i innych substancji występują pojedyncze wskazania na kilka osób z otoczenia i na sporo osób.
- 12) Ankietowani dostrzegają problem uzależnień od substancji psychoaktywnych w swoim środowisku. Spośród badanej młodzieży 26 osób zna osoby, które w ich opinii mogą być uzależnione od alkoholu, przy czym 9 osób deklaruje, że zna 1 taką osobę, 15 osób wskazuje, że zna od 2 do 5 takich osób, natomiast 2 osoby, że zna więcej niż 5 osób, które mogą być uzależnione. Według 25 badanych w ich otoczeniu nie ma osób uzależnionych od alkoholu.
- 13) Problem uzależnienia od narkotyków i dopalaczy jest dostrzegany w mniejszej skali. Spośród badanej młodzieży, 4 uczniów twierdzi, że zna jedną osobę, której może on dotyczyć, również 4 osoby deklarują, że znają od 2 do 5 takich osób, natomiast nikt nie twierdzi, że zna więcej niż 5 osób, które mogą być uzależnione od narkotyków. Według 43 respondentów problem uzależnienia od narkotyków i dopalaczy w ich otoczeniu nie jest zauważalny.
- 14) W przypadku uzależnień behawioralnych, 40 ankietowanych deklaruje, że zna osoby, które mogą być uzależnione od mediów społecznościowych, przy czym 1 osoba twierdzi, że zna jedną taką osobę; 19 osób deklaruje, że zna od 2 do 5 osób, a 20 osób – więcej niż 5 osób dotkniętych problemem takiego uzależnienia.
- 15) W opinii 40 badanych w ich otoczeniu są osoby, które mogą być uzależnione od gier na urządzeniach elektronicznych. Spośród uczestników badania, 7 osób deklaruje, że zna 1 osobę uzależnioną; 16 zna od 2 do 5 osób, a 17 badanych twierdzi, że ma w otoczeniu więcej niż 5 osób, które mogą być uzależnione od gier.

Najmniejsza liczba ankietowanych zauważa problem uzależnień od hazardu, przy czym 10 osób zna jedną taką osobę, 4 osoby znają od 2 do 5 takich osób, a 2 osoby - więcej niż 5 osób, które mogą być uzależnione.

- 16) Młodzież zapytano o to, czy czuje się bezpiecznie w szkole, na ulicy oraz w bliskim sąsiedztwie swojego domu. W świetle uzyskanych odpowiedzi największe poczucie bezpieczeństwa młodzież ma w domu, na co wskazało 47 respondentów, a w dalszej kolejności w bliskim jego sąsiedztwie (42). Następnie należy wskazać szkołę (34) oraz ulicę (21). Warto jednak wskazać, że 8 uczniów nie czuje się bezpiecznie w szkole, 12 osób – na ulicy i po dwie osoby w domu i w bliskim jego sąsiedztwie.
- 17) W świetle uzyskanych odpowiedzi przemocy w szkole doświadcza 7 respondentów, natomiast w dalszej kolejności jest to dom (2) oraz jego bliskie sąsiedztwo (2). Jedna osoba deklaruje doświadczanie przemocy na ulicy.
- 18) Ponad połowa młodzieży twierdzi, że nie była świadkiem przemocy domowej – w sposób zdecydowany uważa tak 33 ankietowanych, a z zaznaczeniem „chyba” – 3 osoby. Zdecydowanie świadkiem przemocy było 4 uczniów, a mogło nim być 5 osób.
- 19) Młodzieży zadano pytanie, czy doświadczyła przemocy w internecie w postaci zastraszania, wyzywania, ośmieszania czy szantażu. W świetle uzyskanych odpowiedzi w największym stopniu uczniowie mieli do czynienia z wyzywaniem, w przypadku którego twierdząco odpowiedziało 30 badanych, a w dalszej kolejności z ośmieszaniem (19), zastraszaniem (10) i szantażem (7).
- 20) Części respondentów zdarzyły się sytuacje zarówno takie, w których byli ofiarami cyberprzemocy, jak i takie, gdzie sami ją stosowali wobec innych osób. Spośród badanej młodzieży 12 osób twierdzi, że ktoś pisał pod ich postami przykre komentarze; 5 osób doświadczyło szantażu za pomocą narzędzi elektronicznych, a 9 osób wie, że ktoś podszywał się pod nich w internecie.
- 21) W świetle uzyskanych odpowiedzi, 6 respondentów podszywało się w internecie za kogoś innego; 8 osób pisało komentarze mające na celu sprawienie komuś przykrości; 2 osoby szantażowały kogoś za pomocą narzędzi elektronicznych, a 3 osoby zamieściły w internecie zdjęcie innej osoby, aby ją ośmieszyć.

5. Wyniki badania ankietowego sprzedawców napojów alkoholowych

W badaniu ankietowym wzięło udział 9 sprzedawców napojów alkoholowych z terenu Gminy Godkowo. Główne informacje płynące z badania są następujące:

- skala problemu uzależnienia w gminie jest duża (5 osób) lub niewielka (4) i w ostatnich latach pozostaje na niezmiennym poziomie (5 osób);
- na terenie gminy alkohol nigdy nie jest sprzedawany niepełnoletnim (6 osób), jednak 2 osoby twierdzą, że jest – czasami, a jedna osoba, że rzadko;
- w ciągu ostatnich 12 miesięcy 6 osób nie widziało w swoim punkcie sprzedaży prób zakupu alkoholu przez niepełnoletnich, a 3 osoby miały takie próby, jednak rzadko;
- w ciągu ostatnich 12 miesięcy próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe zdarzały się rzadko (4 osoby) lub czasami (4); tylko jedna osoba twierdzi, że takich prób nigdy nie było;
- według 6 osób w obrębie punktu sprzedaży zdarzały się sytuacje spożywania alkoholu, przy czym 3 osoby twierdzą, że rzadko, 2 osoby twierdzą, że czasami, a 1 osoba, że często. Trzy osoby twierdzą, że takich sytuacji nie było;
- 7 osób deklaruje, że nie miało sytuacji zakłócania porządku przez osoby nietrzeźwe, 1 osoba miała takie sytuacje rzadko i również 1 osoba czasami;
- W każdym z badanych punktów sprzedaży znajdują się informacje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym oraz o szkodliwości alkoholu.

6. Wnioski i rekomendacje

Przeprowadzone badania, oparte z jednej strony na analizie danych zastanych, a z drugiej na badaniu ankietowym mieszkańców, pozwalają wnioskować, że w Gminie Godkowo istnieje zagrożenie uzależnieniami, zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i behawioralnymi. W przypadku alkoholu i wyrobów zawierających nikotynę wynika to w dużej mierze z ich dostępności oraz dość powszechnego występowania w codziennym życiu osób i rodzin.

Narkotyki i dopalacze stanowią zagrożenie natomiast głównie z tego względu, że trudno przewidzieć kiedy i gdzie staną się dostępne, a także z uwagi na często dramatyczne i nagłe konsekwencje, zagrażające zdrowiu i życiu osób je zażywających.

Coraz większe znaczenie mają również uzależnienia behawioralne, w tym od internetu, mediów społecznościowych i gier na urządzeniach elektronicznych. Dotykają one głównie młodzieży, która dość intensywnie korzysta z nowych technologii, niejednokrotnie przenosząc do „sieci” swój świat i kontakty z rówieśnikami. Mogło to zostać nasilone w okresie epidemii, przede wszystkim przez brak bezpośrednich relacji ze znajomymi oraz zdalną naukę.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań w dwóch, wskazanych niżej, obszarach:

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień i przemocy:

- realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, a także bezpieczeństwa i przemocy, w tym przemocy rówieśniczej, w szczególności warto tu zwrócić uwagę na problematykę używania e-papierosów, stosowania innych niż papierosy wyrobów nikotynowych oraz picia napojów energetyzujących;
- organizacja różnych form edukacji rodziców, dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo wychowawczych;
- promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny, w tym zajęć sportowych, rozwijających zainteresowania, wzmacniających różnorodną aktywność mieszkańców, dostosowanych do ich potrzeb i możliwości;
- wykorzystywanie nowych technologii w kierunku wzmocnienia kompetencji i aktywności młodzieży, w sposób zapewniający zasady higieny cyfrowej;
- działania na rzecz promowania higieny cyfrowej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, związanej z koniecznością osiągnięcia konsensusu pomiędzy edukacją cyfrową a zagrożeniem uzależnieniami behawioralnymi;
- edukacja społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy, w tym m.in. poprzez udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych, a także organizację kampanii lokalnych;
- edukacja społeczna na temat uzależnień behawioralnych, w tym od internetu, mediów społecznościowych, gier na urządzeniach elektronicznych, skierowana zarówno do dzieci i młodzieży, jak i dorosłych.

2) Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemu uzależnień oraz minimalizacja negatywnych skutków:

- wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia uzależnieniami, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych;
- rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego, asystentury rodzinnej oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień;

- wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin;
- funkcjonowanie Punktów Konsultacyjnych jako miejsc pierwszego kontaktu dla osób zagrożonych i dotkniętych problemem uzależnień, jak również realizujących poradnictwo dla takich osób oraz inne wsparcie dostosowane do potrzeb.

Ważne będzie również wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Gminy Godkowo w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w tym poprzez wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej, ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych, a także współpracę z organizacjami pozarządowymi, sołectwami i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, rozwój oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, edukacji społecznej itp.

Wdrożenie wskazanych wyżej rekomendacji może stanowić długi proces, ponieważ wymaga z jednej strony działań realizowanych na bieżąco, zapewniających stałe oddziaływania profilaktyczne oraz wsparcie osobom zagrożonym i dotkniętym problemem uzależnień. Z drugiej strony natomiast należy rozważyć i podjąć działania długoterminowe, uwzględniające obecne i przyszłe uwarunkowania, służące wzmocnieniu zasobów instytucjonalnych gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapewnieniu, osobom tego potrzebującym, dostępu do specjalistycznej pomocy.

II. ADRESACI PROGRAMU

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu, środków psychoaktywnych czy uzależnieniami behawioralnymi dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Godkowo, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemami uzależnień oraz jego konsekwencjami, a także wszyscy zainteresowani tą problematyką, w szczególności następujące grupy osób:

- dzieci i młodzież szkolna,
- osoby dorosłe,
- osoby uzależnione i współuzależnione,
- osoby zagrożone uzależnieniem i współuzależnieniem,
- rodziny z problemami uzależnień od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- osoby doznające przemocy domowej oraz sprawcy przemocy,
- pracownicy podmiotów działających na terenie Gminy Godkowo, m. in. pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, którzy zajmują się zawodowo profilaktyką, pracują z rodziną oraz dziećmi i młodzieżą, jak również osobami narażonymi na uzależnienie.

III. PODSTAWOWE CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem

Działania:

- 1) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
- 2) Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.

- 3) Finansowanie szkoleń w celu podniesienia poziomu kompetencji zawodowych i organizacyjnych dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osób zaangażowanych w realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w tym przedstawicieli środowisk pracujących na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii i udzielania pomocy osobom uzależnionym, przeciwdziałania przemocy domowej.
- 4) Dążenie do aktywowania środowisk samopomocowych dla osób uzależnionych.
- 5) Opłacenie kosztów powołania biegłych sądowych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wydanie opinii oraz ponoszenie kosztów opłat sądowych.
- 6) Uzupelnienie wyposażenia punktu konsultacyjnego w materiały informacyjne i literaturę dotyczącą problemów uzależnień.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego;
- liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywujące;
- liczba osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień;
- liczba osób współuzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy;
- liczba dyżurów w punkcie konsultacyjnym,
- liczba udzielonych porad;
- liczba szkoleń i liczba osób w nich uczestniczących;
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup samopomocowych;
- liczba osób skierowanych przez GKRPA na badanie biegłych;
- liczba sporządzonych opinii przez biegłych;
- liczba osób podejmujących dobrowolne leczenie;
- liczba zakupionych materiałów informacyjnych do punktu konsultacyjnego.

Cel 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową

Działania:

- 1) Wspieranie i finansowanie działalności punktu konsultacyjnego, obsługującego także osoby dotknięte przemocą.
- 2) Działalność członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w grupach diagnostyczno-pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego w realizacji procedur „Niebieskie Karty” w rodzinach z problemem alkoholowym i przemocy domowej.
- 3) Działalność radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie, obsługującego także osoby dotknięte przemocą.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób dotkniętych przemocą, którym udzielono konsultacji;
- liczba udzielonych konsultacji dla osób dotkniętych przemocą;
- liczba grup diagnostyczno-pomocowych z udziałem członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- liczba rozmów prowadzonych w ramach grup diagnostyczno-pomocowych;

Cel 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Działania:

- 1) Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu, narkotyków, dopalaczy oraz szkód niesionych przez uzależnienia behawioralne dla dzieci i młodzieży;
- 2) Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy, uzależnień behawioralnych przez dzieci i młodzież oraz upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży; dotyczące przyzwolenia na spożywanie alkoholu przez nieletnich;
- 3) Upowszechnianiu informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej i możliwości przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności z problemem alkoholowym;
- 4) Poszerzenie oferty i wdrażanie programów i przedsięwzięć profilaktycznych i promujących zdrowie psychiczne dla dzieci i młodzieży;;
- 5) Prowadzenie warsztatów rozwijających umiejętności psychospołeczne, umiejętności właściwego komunikowania się, budowania asertywnych postaw, atrakcyjnego spędzania czasu wolnego; rozwiązywania konfliktów w grupie, przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i agresji, budowania systemu wartości i autorytetów;
- 6) Realizacja programów edukacji rodziców, wzmacniających ich kompetencje wychowawcze (organizacja czasu, podział obowiązków rozwój emocjonalny dziecka, sposoby komunikacji);
- 7) Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zapewnienie udziału w szkoleniach;
- 8) Podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii, uzależnień behawioralnych;
- 9) Podejmowanie działań edukacyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, w tym w zakresie sprawdzania wieku młodych osób próbujących zakupić alkohol;
- 10) Przekazywanie informacji m.in., stronie informacyjnej Gminy na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych i przeciwdziałania przemocy domowej;
- 11) Opracowanie/zakup materiałów edukacyjnych wspomagających prowadzenie działań profilaktycznych (np. ulotki, plakaty, filmy, gadżety z hasłami profilaktycznymi);
- 12) Wsparcie realizacji pikników rodzinnych i innych przedsięwzięć wzmacniających więzi Rodzinne;
- 13) Propozycja działań sportowych, rekreacyjnych, rozwijających zainteresowania dla uczniów.

Wskaźniki monitorujące:

- ilość zrealizowanych programów, przedsięwzięć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dorosłych;
- ilość uczestników ww. programów;
- ilość przeprowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych nt. szkodliwości alkoholu, narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz przemocy domowej;
- ilość szkoleń, konferencji;

- liczba uczestników szkoleń, konferencji;
- ilość sprzedawców objętych działaniami edukacyjnymi;
- ilość informacji zamieszczonych na stronach www;
- ilość zamówionych i rozpropagowanych materiałów edukacyjnych;
- ilość wspieranych działań promujących zdrowy styl życia;
- ilość pikników i innych przedsięwzięć;

Cel 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych

Działania:

- 1) Współpraca z lokalnymi szkołami, Biblioteką Publiczną Gminy Godkowo , Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji w Godkowie, świetlicami wiejskimi w zakresie wprowadzania i realizacji edukacji dotyczącej profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;
- 2) Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Godkowie, Policją, kuratorami;
- 3) Wspieranie działań potencjalnych grup samopomocowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Wskaźniki monitorujące:

- ilość świetlic podejmujących współpracę,
- ilość szkół podejmujących współpracę,
- ilość wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć,
- ilość grup samopomocowych, organizacji pozarządowych, z którymi nawiązano współpracę.

Cel 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 3¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Działania:

- 1) Przeprowadzanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontroli placówek handlowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 2) Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia nie przestrzegania zasad warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 3) Finansowanie szkoleń/działań edukacyjnych dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Wskaźniki monitorujące:

- ilość przeprowadzonych kontroli
- liczba podjętych interwencji
- ilość szkoleń sprzedawców
- liczba osób uczestniczących w szkoleniach

IV. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Realizatorem Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Godkowie.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Finansowanie realizacji zadań określonych w Programie będzie dokonywane w ramach posiadanych środków budżetu Gminy Godkowo pochodzących m.in. z:

- opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, tj. za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300ml, tzw. „małpki”
- środków własnych Gminy.

Plan wydatków Programu określa Uchwała w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Godkowo na 2026 rok, oraz uchwały w sprawie uchwalenia budżetu Gminy, które będą podejmowane na kolejne lata obowiązywania Programu.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GODKOWIE

- 1) Wynagrodzenie przysługuje członkom Komisji za:
  - uczestnictwo w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - udział w prowadzonych przez Komisję kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych
  - udział w prowadzonych działaniach informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnień behawioralnych i przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Przewodniczącemu przysługuje wynagrodzenie za udział w każdym posiedzeniu komisji, udział w kontroli lub za udział w prowadzonych działaniach informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnień behawioralnych i przemocy domowej, w wysokości brutto 15% minimalnego wynagrodzenia w kraju.
- 3) Członkom komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości brutto 11 % minimalnego wynagrodzenia w kraju, za każde posiedzenie komisji, udział w kontroli lub za udział w prowadzonych działaniach informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnieniom behawioralnych i przemocy domowej.
- 4) Potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu, kontroli lub prowadzonych działaniach informacyjnych i edukacyjnych jest podpisana lista obecności, zatwierdzana przez przewodniczącego komisji lub jego zastępcę, która jest jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia. Wypłata wynagrodzenia następuje w referacie finansowym Urzędu Gminy w Godkowie.
- 5) Członkowi komisji należy się zwrot kosztów podróży za dojazd na szkolenia i konferencje podnoszące kwalifikacje w dziedzinie profilaktyki uzależnień oraz przemocy domowej oraz zwrot kosztów podróży związanych z prowadzonymi kontrolami punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz działaniami informacyjno-edukacyjnymi.